

ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

УЛІЦЬКИЙ Андрій Григорович

УДК 351:35.075.82(477)

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕФОРМУВАННЯМ
МИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Київ – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Інституті законодавства Верховної Ради України

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
ВОРОТІН Валерій Євгенович,
Інститут законодавства Верховної Ради України,
завідувач відділу комплексних проблем
державотворення

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, доцент
ЧЕЧЕЛЬ Олег Миколайович,
Державне агентство резерву України,
Український державний науково-дослідний
інститут «Ресурс», заступник директора з
наукової роботи

кандидат наук з державного управління
ПРОДАНИК Василь Михайлович,
ПрАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління
персоналом», доцент кафедри публічного
адміністрування Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин та соціальних наук

Захист відбудеться *«15» грудня 2021 року* об 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.867.03 Інституту законодавства Верховної Ради України за адресою: 04053, Київ, пров. Несторівський, 4, к. 416.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту законодавства Верховної Ради України за адресою: 04053, Київ, пров. Несторівський, 4.

Автореферат розісланий «12» листопада 2021 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

А.А. Оржаховська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Глобальні тенденції сучасного світогосподарського розвитку (прискорення/гальмування) є феноменом міждержавного співробітництва – це зростання впливу господарських одиниць у ролі головних суб'єктів забезпечення ринкового розвитку держави, її конкурентоспроможності на світовій економічній і політичній арені та взаємозв'язки між інвестиціями, обсягами торгівлі, мита та економічним зростанням. Сьогодні більшість країн світу вживають невідкладних заходів, що спрямовані на захист національних господарських і митних інтересів, бізнесу та населення від економічних і соціальних потрясінь, викликаних пандемією COVID-19 і запровадженням відповідних митних регуляцій (дерегуляцій) за умов необхідності та готовності країн до поглиблення взаємоузгодженості, оскільки неспроможність до скоординованості наслідком матиме як розбалансування глобальних економічних зв'язків, так і посилення недовіри між країнами.

Однак, останніми роками чіткіше почали проявлятися протилежні заходи, що застосовуються при цьому, переважно мають макроекономічний (публічний) характер і зосереджені на зусиллях центральних органів влади щодо підтримки ліквідності національної системи господарювання та дедалі більше замість відкритості почали дискутуватись питання ролі та місця держави в захисті національних ринків, обмежені т.зв. недобросовісної конкуренції, посилені регуляторних і митних функцій з метою надання преференцій окремим (у першу чергу національним) виробникам, тобто помітними стало відновлення протекціоністських управлінських настроїв навіть у найкрупніших країнах світу. У більшості країн вживаються управлінські заходи, які охоплюють широкий спектр фіскальних і митних стимулів (зниження рівнів податкових ставок, відкладення строків нарахування митних платежів, звільнення від сплати податків тощо), субсидії на заробітну плату, допомогу з безробіття, відстрочення комунальних і рентних платежів, пільги щодо іпотечних платежів, одноразові виплати домогосподарствам, позики та кредитні гарантії для бізнесу, а також державні інвестиції в проблемні компанії.

На сучасному етапі реформування митної системи (моделі, механізми та інструменти) потребують удосконалення митне законодавства та дієве інституційне забезпечення митної політики в Україні, що сприятиме виявленню та ліквідації митних ризиків і загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, наявність яких послаблює митну безпеку держави. Провідний міжнародний досвід, зокрема країн ЄС, свідчить, що спрощення митних процедур, адаптація національної нормативної бази до управлінських і правових європейських стандартів, боротьба з контрабандою є основними напрямками роботи на даному етапі розвитку світових економічних інтересів.

Незважаючи на те, що початок нового сторіччя відзначається глобалізацією економіки, що відкриває величезні можливості для обміну товарами, технологіями та капіталом, Україна, як незалежна європейська держава, не стоїть осторонь цих процесів. Відбуваються глибокі ринкові

перетворення її економічної та управлінської сфери і свідомості, формується готовність до виважених і продуманих кроків до інтеграції з дотриманням найголовнішого принципу – забезпечення національних інтересів, зокрема в сфері удосконалення діяльності митної служби України.

Як свідчить аналіз наукової літератури, митну діяльність як елемент державної політики при здійсненні торговельних відносин, розглядали М. Грушевський, І. Гуржій, Н. Шапошников, М. Слабченко, А. Потяєв, А. Єршов, А. Козирін, В. Кухаренко, В. Драганов і інші.

Дослідженнями митної політики та здійснення митної справи займалось багато науковців із самих різних наукових галузей. Це зумовлено тим, що загальні питання із цих аспектів тісно переплетені із різноманітними науковими проблемами, зокрема, в управлінській, юридичній та економічній сферах. На особливу увагу заслуговують праці таких вчених: К. Сандровського, С. Терещенка, Ф. Жоріна, О. Гребельника, Є. Додіна, Г. Климка, Б. Кормича, Д. Приймаченка, О. Зельніченко, В. Аргунова, О. Корнійчука та інших.

Окремі питання удосконалення митної системи України в державно-управлінському контексті, підіймали також такі дослідники: Т. Безверхнюк, О. Бобровська, П. Волянський, В. Воротін, С. Домбровська, І. Дробот, Д. Карамишев, О. Коваль, О. Оболенський, Є. Романенко, С. Серьогін, О. Сушинський, О. Мордвінов, Д. Неліпа, О. Чечель, І. Письменний, О. Пухкал, В. Проданик, С. Сорока, А. Шинкарьов і інші.

Водночас, теоретичні та практичні питання розвитку управлінської складової митної служби майже не досліджені в сучасній науці, практично не вивчено та не розглянуто публічно-управлінський підхід до питання комплексної діяльності митної служби, зокрема за умов євроінтеграції, що і зумовлює актуальність даної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота пов'язана з науковим дослідженням, яке здійснюється в межах науково-дослідної роботи відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України за темою «Організація моніторингу ефективності чинного законодавства та прогнозування наслідків його застосування» (*реєстраційний № 0104U006941*), у якій дисертант був співвиконавцем. Особиста роль дисертанта в розробках зазначених тем полягає в підготовці пропозицій з удосконалення напрямів реформування системи (механізмів і інструментів) управління в сфері державного управління реформуванням митної системи України в умовах євроінтеграції.

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є порівняльний аналіз і розробка механізмів публічного управління в сфері реформування митної системи України на засадах кращих практик країн ЄС і визначення особливостей функціонування європейських систем і механізмів публічного управління в сфері модернізації національної митної служби.

Відповідно до визначеної мети було поставлено *завдання*:

– проаналізувати вітчизняну та зарубіжну наукову літературу з теми дослідження та встановити на цій основі ступінь її розробки, узагальнити й

поглибити історико-управлінські наукові підходи до становлення управління в митній сфері, визначити зміст та розробку системи управління в цій частині суспільних відносин за умов використання провідного міжнародного досвіду;

– узагальнити зарубіжну практику сучасних механізмів державного управління в умовах модернізації публічної митної політики в країнах ЄС і можливі напрями її адаптації в Україні;

– виявити та дослідити сучасний стан особливостей функціонування механізмів і інструментів (методів) забезпечення модернізаційних процесів митної служби України в контексті євроінтеграційних напрямів і його нормативно-правового регулювання, зокрема в частині протидії ризикам і загрозам формування сучасної митної системи в Україні;

- розглянути шляхи та механізми підвищення ефективності протидії контрабанді й порушенням митних правил і удосконалення законодавства в сфері правоохоронної діяльності митної служби України;

– розробити концепцію та модель уніфікації практик країн-членів ЄС в управлінні митним співробітництвом територій та використання інструментів ресурсного забезпечення модернізаційних процесів із урахуванням міжнародних механізмів управління;

– надати науково-практичні рекомендації щодо перспективи розвитку та вдосконалення систем публічного управління в сфері вдосконалення механізмів реформування митної системи України за умов впровадження в вітчизняне законодавство та правозастосовну практику національного управлінського досвіду країн-членів ЄС.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі формування механізмів державного управління реформуванням митної системи України за умов міждержавного співробітництва.

Предмет дослідження – механізми державного управління реформуванням митної системи України в умовах євроінтеграції.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є комплекс загальнонаукових методів пізнання – аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція та дедукція, а також комплекс спеціальних методів, що були використані для розкриття мети і завдань цієї роботи. Зокрема, пошуково-бібліографічний метод був застосований для систематизації наукових праць із предмету дисертаційного дослідження. При формуванні понятійно-категоріального апарату задіяні структурно-функціональні методи та методи узагальнення і наукової абстракції. Аналіз підходів до розуміння сутності формування механізмів публічного управління в сфері реформування митної системи України, його складових здійснювався із використанням діалектичного та системно-структурного методів. Застосування історико-логічного методу, індукції та дедукції дало змогу дослідити теоретико-методологічні засади розвитку процесу публічного управління в контексті досягнення стратегічних цілей розвитку міждержавного митного співробітництва. Під час дослідження сучасного стану процесу публічного управління митними процедурами в країнах ЄС, з урахуванням критеріїв ресурсного забезпечення розвитку, застосовано аналітичні методи

спостереження, вимірювання та порівняльний аналіз. Факторний і ретроспективний аналіз, метод статистичних та експертних оцінок застосовувався при виявленні ключових проблем і перспектив розвитку механізмів митної міждержавної взаємодії в публічній сфері управління. При обґрунтуванні пріоритетних напрямів розвитку інструментів і організаційних заходів, спрямованих на протидію ризиків і загроз у митній сфері, використовувалися евристичні методи, а також методи логічного узагальнення. Метод моделювання використовувався для обґрунтування та оцінки перспективних напрямів удосконалення механізмів системи державного управління сферою уніфікації практик членів ЄС в управлінні реформуванням митної системи та використання інструментів сучасних напрямів забезпечення розвитку модернізаційних процесів на засадах протидії контрабанді й порушенням митних правил і удосконалення законодавства в сфері правоохоронної діяльності митної служби України.

Інформаційною базою дослідження стали Конституція та закони України, укази Президента України, постанови та розпорядження Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, програмні документи державних органів України, офіційні матеріали Державної служби статистики України та Державної митної служби України, наукові роботи вітчизняних і зарубіжних вчених та особисті напрацювання автора під час багаторічної роботи в цій сфері та в Апараті Верховної Ради України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні важливого наукового-практичного завдання – теоретичному обґрунтуванні змісту та концептуальних підходів до процесу формування механізмів державного управління реформуванням митної системи України на засадах порівняльного аналізу європейських практик.

Основні результати, що характеризують наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

– здійснено порівняльний аналіз систем і механізмів (інструментів) публічного управління в сфері реформування митної системи та розроблено концепцію і модель уніфікації європейських практик в управлінні митними процесами, в основу яких покладено національні інтереси та цінності населення, суб'єктів господарювання та громадськості, що формуються в період нової хвилі глобалізаційного прискорення і на реалізацію яких спрямовується діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади регіонального та субрегіонального рівня;

удосконалено:

– розуміння науково-теоретичних і концептуальних засад, формуючих нове бачення змісту митної служби в системі публічного (державного та місцевого) управління як комплексного механізму публічної митної політики, який, на відміну від існуючих, базується на перспективності використання його суб'єктами управління та повинен розроблятися із урахуванням цілісної науково-практичної оцінки функціонування загальнодержавної митної системи;

чіткої диференціації сфер і відповідальності управлінського впливу на об'єкти митного управління відкритих і активних систем;

– систематизацію базових механізмів формування та реалізації публічного управління в митній сфері - визначення й обґрунтування місця митної служби в системі державного управління та обґрунтування раціонального використання аналітичних можливостей структурними підрозділами митної служби, що здійснюють боротьбу з митними правопорушеннями;

дістали подальшого розвитку:

– понятійно-категорійний апарат шляхом уведення в науковий обіг понять «міжнародне митне співробітництво» та «міжрегіональний митний розвиток» і, під якими слід розуміти: по-перше, систему дій, яка містить комплекс організаційно-адміністративних, юридичних, соціально-економічних засобів, упорядкованих у певний спосіб з метою подолання перешкод, що стоять на шляху реалізації національних і регіональних економічних інтересів; по-друге, спосіб перетворення економічних ресурсів управління на відповідні результати державної митної політики (публічного митного партнерства, транскордонного співробітництва, кластерного митного розвитку, бюджетно-податкової, грошово-кредитної, цінової співпраці);

– узагальнення результатів експертних досліджень щодо визначення сучасного стану реалізації механізмів впровадження принципів належного врядування в систему публічного управління в сфері митного регулювання України, яка формується на засадах міжнародних угод, стратегічних і інших нормативно-правових актах України та має низку різноманітних аспектів, серед яких, зокрема: стратегічна основа подальшого реформування митної системи України, політика розвитку, яка здійснюються шляхом реалізації міжнародних програм і враховуючи європейську практику та особливості удосконалення законодавчого забезпечення в означеній сфері суспільних відносин.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення та висновки, сформульовані в дисертаційній роботі, мають як теоретичне, так і практичне значення. Отримані наукові результати можуть бути використані в:

– *науково-дослідній роботі* – положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для розробки пропозицій, з метою удосконалення інституційного забезпечення механізмів публічного управління в сфері реформування митної системи України за умов євроінтеграції;

– *законотворчому процесі* – при вдосконаленні чинного законодавства України в напрямі формування механізмів адаптації принципів публічного адміністрування ЄС у систему публічного управління України щодо відповідності адміністративно-митним стандартам, визначеним ЄС, зокрема, у виконанні Копенгагенського та Мадридського критеріїв державного управління для вступу до ЄС;

– *діяльності митних органів* в процесі розвитку та модернізації взаємодії інституцій державної влади, митних органів і громадянського суспільства, що організовані на правових засадах з метою реалізації інтересів держави та

суспільства на засадах нових і вдосконалення існуючих концепцій, теорій, принципів і методів аналітичної роботи при протидії контрабанди та порушенням митних правил;

– *навчальному процесі* – при підготовці та читанні навчальних курсів (лекційних і практичних занять) з державного управління та регулювання в митній справі; у роботі з підвищення професійної кваліфікації кадрів управління митної сфери, посадових осіб місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Сьогодні частину розроблених науково-методичних результатів вже впроваджено в діяльність, зокрема: народним депутатом України, Заступником Голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування О. Качурою при розгляді та аналізі проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо удосконалення структури управління у сфері державної митної та податкової політики» (реєстр. № 2318 від 28.10.2019 р.); проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України, спрямованих на залучення інвестицій в промисловий сектор економіки шляхом запровадження інвестиційних стимулів в індустріальних парках» (реєстр. № 3725 від 23.06.2020 р.); проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо організації діяльності Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади» (реєстр. № 5469 від 05.05.2021 р.); (довідка № 654 від 03.11.2021 р.); народним депутатом України, Головою підкомітету з питань автомобільного транспорту Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури І. Негулевським при підготовці та розгляді проекту Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту» (реєстр. № 3927 від 22.07.2020 р.), проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення кадрової спроможності органів виконавчої влади» (реєстр. № 5846 від 12.08.2021 р.), проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо створення умов для розвитку фізичних осіб - підприємців та підвищення прозорості їх діяльності» (реєстр. № 5866 від 26.08.2021 р.), та використано ним при підготовці матеріалів для обговорення та аналізу на засіданнях Міжфракційного депутатського об'єднання «Державна податкова служба України, Державна митна служба та Бюро економічної безпеки без корупції» проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для залучення масштабних інвестицій у промислове виробництво» (реєстр. № 5689 від 22.06.2021 р.); проекту Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в частині звільнення від сплати ввізного мита» (реєстр. № 5810 від 20.07.2021 р.) (довідка № 331д9/9-2021/346307 від 09.11.2021 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною

науковою працею. Висновки та рекомендації, зокрема й ті, що становлять наукову новизну, розроблені автором особисто. Усі дослідження та ідеї, наведені в дисертації, виконані та висунуті здобувачем самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження обговорювалися на засіданні відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства Верховної Ради України. Окремі положення дисертації доповідались автором і обговорювалися на міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах, а саме: «Державне управління в Україні: виклики та перспективи» (Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, 2018 р.), «Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо-, та мікрорівнях» (Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, 2018 р.), «Митна політика України: економічні та правові аспекти» (Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, 2018 р.), «Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, менеджменту та права: теорія та практика» (ЦФЕНД - Центр фінансово-економічних наукових досліджень, м. Полтава, 2018 р.), «International Multidisciplinary Conference «Key Issues of Education and Sciences: Development Prospects for Ukraine and Poland» (Stalowa Wola, Republic of Poland, 2018), «Публічне управління та адміністрування» (Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017–2020 рр.), «Реформування процесів публічного управління в сфері освіти та науки України у глобалізаційному та інформаційному суспільстві» (Університет Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав, 2021 р.).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження було опубліковано 13 наукових праць, із них: 6 – у виданнях, визначених МОН України фаховими в галузі науки «Державне управління», 1 – у міжнародному науковому виданні з державного управління; 6 – тезах в матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 228 сторінки, з них основного тексту 209 – сторінок. Список використаних джерел налічує 217 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір і актуальність теми дисертаційного дослідження; вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами досліджень; визначено мету, завдання, предмет, об'єкт і методи дослідження; розкрито основні положення щодо наукової новизни одержаних результатів, їх наукову та практичну значущість; наведено дані стосовно апробації результатів дослідження й публікацій.

У **першому розділі** – *«Теоретичні засади становлення митної служби в системі державного управління: від найдавніших митних утворень до сучасних інтеграційних процесів»* – досліджено теоретичні питання формування перших митних органів і інституційні механізми сучасних інтеграційних процесів.

Розкриваються теоретичні засади та наукові дослідження публічного управління в митному секторі та тактика розвитку митних структур в умовах глибоких ринкових перетворень в економіці України.

Аналіз наукових підходів до розуміння змісту механізмів публічного управління в сфері державного управління митними системами надає можливість стверджувати, що саме вивчення історичного минулого розвитку митної справи в Україні та становлення митної служби мало та має принципове значення для подальших досліджень щодо визначення сучасної ролі й місця митних органів в оновленій системі публічного управління. Зважаючи на це, дослідниками приділяється значна увага насамперед історичним аспектам митної політики та митної справи. В переважній більшості історичних робіт проблематика митної справи розглядається в контексті історії торговельних відносин. Увага українських дослідників до цих явищ особливо посилювалася в періоди, коли в умовах державного будівництва відбувалися спроби створення власної митної системи, яка зародилася спочатку в Київській Русі, в основному сформувалася в козацько-гетьманській Україні, пройшла складний радянський період і продовжує активно розвиватися за сучасних умов євроінтеграції. Останнім часом спостерігається підвищений науковий інтерес до історії розвитку цього управлінського та правового інституту, що містить багато корисного для успішного державотворення та забезпечення ефективного функціонування ринкових умов господарювання та практичного використання багатого управлінського та історичного досвіду.

Доведено, що в науковій літературі митну політику та митну справу розглядають, передусім, фахівці галузі права та управління. Так, юридичні питання щодо сучасної митної політики, митного права та митної справи, правовідносин у митній сфері, боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил розглядалися у наукових працях: С. Ківалова, Б. Кормича, Є. Додіна, Д. Приймаченка, К. Сандровського, Ф. Жоріна, О. Гребельника, О. Дячка, І. Калетніка, В. Бедриківського, А. Бойка, О. Процюка, І. Бондаренка, А. Дубиніної, Т. Корневої, О. Ветушенко, О. Суркова, В. Русскова, А. Павлова, Г. Ковалів, В. Кноготкової, З. Буричка, М. Каленського, І. Бондаренко та багатьох інших фахівців. До управлінсько-правового аспекта митної сфери необхідно віднести і наукові праці фахівців галузі державного управління.

З'ясовано, що функціонування митної служби України в системі державного управління здійснюється на основі сукупності правових норм, які регулюють весь комплекс суспільних відносин, що виникають в специфічній сфері державного управління - митній діяльності. Тобто, митна служба України як управлінський і правовий інститут відповідно до своєї компетенції здійснює реалізацію механізмів нормативно-правового регулювання державної митної політики з метою забезпечення національних інтересів і суспільних потреб сучасного інтеграційного розвитку України.

Констатується, що у своїх працях вищевказані науковці вивчали ряд важливих питань: визначення основних цілей, завдань і функцій митної справи в Україні; дослідження системи державного регулювання зовнішньо-економічної діяльності через застосування тарифних та нетарифних засобів з

урахуванням вимог чинного законодавства; теоретичні основи та концептуальні засади функціонування митно-тарифної системи; аналіз сутності та основних складових митно-тарифної політики країни; дослідження митної статистики зовнішньої торгівлі; впровадження заходів, спрямованих на забезпечення повноти справлення податків і зборів митними органами України; застосування засобів митно-тарифного й нетарифного регулювання під час пропуску товарів та інших предметів через митний кордон України. Окремі питання реформування митної сфери з метою створення сприятливих умов для усіх суб'єктів господарювання в умовах глобалізаційних процесів, знаходять своє відображення і у закордонних фахівців, а саме, у наукових працях Meade J.E., Hansen J.D. and Nielsen J.U., Blacksell M. and Williams A., Nemes J. and Wright G., Chryssochoou D.

Як висновок стверджується, що з урахуванням загальносвітових тенденцій розвитку митної політики, національних інтересів і євроінтеграційного курсу України, наукова діяльність, яка пов'язана із дослідженням актуальних питань у митній діяльності, знаходиться на постійному контролі в Державній митній служби України, але при великій загальній кількості видань і публікацій за проблематикою роботи митних органів України, переважна більшість із них має суто галузеву спрямованість, не розглядаючи митну службу як складову загальнодержавної системи макроекономічного управління в умовах процесів реформування.

Доведено, що необхідно розглянути взаємовідносини митних органів з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності. У Митному кодексі України питання щодо взаємовідносин митних органів з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності закріплено у статтях 558-562. Митні органи при виконанні покладених на них завдань взаємодіють, у тому числі шляхом обміну інформацією, з правоохоронними органами. Митні органи взаємодіють із Національним банком України, Рахунковою палатою, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в сфері фінансів, державну політику в сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів та в сфері фінансового контролю. Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності митних органів і взаємодіють з ними. Митні органи під час виконання завдань, покладених на них, взаємодіють із міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади. Митні органи встановлюють і підтримують офіційні відносини консультативного характеру з суб'єктами господарювання. Ці відносини включають в себе укладення меморандумів про взаєморозуміння з метою розвитку співробітництва, забезпечення участі зазначених осіб у вдосконаленні митного контролю та оптимізації методів роботи митних органів.

Обґрунтовано, що органи державної виконавчої влади сприяють митним органам у виконанні покладених на них завдань. Співробітництво та взаємовідносини органів виконавчої влади з митними органами спрямовані на зміцнення економічного потенціалу регіону, до якого вони відносяться. Адже

одним з основних завдань митних органів є створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств, організацій та установ регіону, а також прискорення товарообігу і пасажиропотоку через митний кордон України.

Конкретизується, що для повноцінного та повного розгляду всіх питань, пов'язаних із місцем і роллю митної служби України в системі органів державної влади, пропонується виділити три основні напрями здійснення аналізу: функціональний аналіз (розглядаються завдання, закладені в Положенні про Державну митну службу України), аналіз принципів митного регулювання (розглядаються принципи митного регулювання) та аналіз взаємовідносин (аналізуються взаємовідносини між митною службою та іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування тощо).

Аналізуючи місце та роль Державної митної служби України в системі державного управління, робиться висновок, що при виконанні державних завдань, покладених на неї, митній службі необхідно постійно та ефективно взаємодіяти з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами та громадянами.

У **другому розділі** – *«Особливості функціонування та модернізації європейських систем і механізмів державного управління в митній сфері: досвід для України»* – проаналізовано сучасний стан впровадження механізмів державного управління в митній сфері та здійснено комплексне дослідження означених систем і механізмів в країнах ЄС у контексті використання в Україні.

Аналіз зарубіжного досвіду дає підстави стверджувати, що в рамках інтеграційних процесів модернізація митної служби України набуває суттєвого значення, яке пов'язане зі здійсненням стратегічних перетворень у сфері публічного управління, окресленням нових пріоритетів і впровадженням їх в практичну діяльність сучасних митних органів. Основним вектором такого перспективного розвитку є спрямованість на забезпечення якісного, професійного та прозорого виконання обов'язків працівниками митної служби з метою досягнення найбільш оптимального балансу між національною практикою митного регулювання, міжнародними вимогами та економічними інтересами України.

Як свідчить аналіз організаційно-управлінської діяльності в національній митній сфері, то потребує остаточного завершення розмежування оперативної та управлінської діяльності між рівнями центрального апарату і митних органів. У першу чергу, це стосується виконання митною службою функцій із застосування законодавства з питань митної справи та контролю за його дотриманням при переміщенні товарів і транспортних засобів. Це дозволить центральному апарату повністю зосередитися на виробленні та реалізації рішень стратегічного характеру, зокрема за умов децентралізації владних повноважень в Україні. З урахуванням результатів виконання митницями контрольної-координуючої функції – оптимізація внутрішньої структури митних органів і структури відповідно до їх нового територіально-адміністративного розташування. Це дасть можливість забезпечити раціональне використання кадрового потенціалу та матеріально-фінансових ресурсів.

Визначено, що взаємодія з правоохоронними та контролюючими органами, задіяними в процесах митного контролю і митного оформлення, має набути спрямованості на створення дієвого та реально єдиного інформаційного простору для прийняття узгоджених рішень щодо переміщуваних товарів і транспортних засобів. Це дасть можливість визначити місце та роль кожного органу (митниці та митні пости) не тільки в майбутньому, але й у передбачених до впровадження найближчим часом уніфікованих технологічних схем митного контролю та митного оформлення, зокрема через смарт-технології.

Аргументовано, що взаємодія з учасниками ЗЕД має набути спрямованості, по-перше, на узгодження їх обов'язків і прав в межах уніфікованих технологічних схем, і, по-друге, на визначення їх реальних спроможностей щодо переходу на інформаційні технології. Це дасть можливість митній службі від самого початку формувати максимально безконфліктні уніфіковані технологічні схеми, а учасникам ЗЕД – завчасно планувати витрати, пов'язані з майбутнім переходом на інформаційні технології. Міжнародна взаємодія митної служби має набути спрямованості, по-перше, на забезпечення несуперечливості інформаційного простору митної служби міжнародним стандартам, і, по-друге, на пошук та реалізацію взаємовигідних і найбільш ефективних шляхів довгострокової співпраці в оперативній діяльності. Це дасть можливість митній службі запобігти проблемам входження її до міжнародного інформаційного простору.

Стверджується, що на рівні оперативної діяльності митної служби має розпочатися процес формування та впровадження фахових посадових обов'язків як складових уніфікованих технологічних схем. Це дасть можливість, поряд зі зниженням впливу особистісного фактору на прийняття рішень, розпочати поступове набуття посадовими особами митних органів навичок регламентованої діяльності в умовах реформування всієї системи.

Автором доведено, що в освітній та навчальній діяльності митної служби має бути зроблено акцент на місце і роль інформації в оперативній та управлінській діяльності посадових осіб митної служби. Це дасть можливість поступового звикання до майбутніх змін у характері професійної діяльності. Мають бути закладені організаційно-правові основи для становлення та подальшого розвитку митної науки – створено науковий (науково-дослідний) заклад, створено систематизовану базу вітчизняних і зарубіжних наукових знань з митної справи, регламентовано процеси замовлень та виконання наукових робіт. Першочергово мають бути розроблені сучасні теоретичні основи для моделювання реальних процесів в оперативній та управлінській діяльності митної служби в умовах відповідності цілям реформування.

З'ясовано, що спрощення та уніфікація митних процедур, застосування митних режимів необхідно розглядати як у контексті Світової організації торгівлі, так і у контексті роботи Всесвітньої митної організації, що забезпечують вільний доступ товарів до національних ринків країн. Митним кодексом України уніфіковано з загальноприйнятими світовими нормами процедури контролю за переміщенням товарів, митне оформлення товарів, запроваджено у повному обсязі економічні митні режими. Також потребує

зміцнення партнерських стосунків між митними органами й суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, а також державними органами, відповідальними за регулювання в сфері зовнішньоекономічної діяльності, торгівлі та транспорту, шляхом забезпечення прозорості і гласності діяльності митної служби, залучення громадськості до нормотворчої роботи.

Доведено, що характерною рисою еволюції інституційного забезпечення митного простору (специфіки митно-регіональної взаємодії) в країнах ЄС є децентралізація на принципах субсидіарності, що потребує впровадження в Україні. Порівняння моделей специфіки митно-регіональної взаємодії наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Моделі специфіки митно-регіональної взаємодії

Західно-європейська модель	Східно-європейська модель
Географічна трактовка митного регіону	Ідентифікація митного регіону виходячи з суті проблеми
Матеріальний підхід до сутності митного регіону	Спрощений підхід до визначення митних процедур у конкретному регіоні
Місцеві митні органи підпорядковані міжнародному праву	Уявлення митних процедур підпорядковане історичним та національним традиціям і точкам зору (малий прикордонний рух і ін.)
Високий рівень інституціоналізації та децентралізації митного співробітництва	Достатньо дієва та ефективна митна взаємодія тільки на рівні субрегіонів
Завдання – перетворення Західної Європи в нове митно-інформаційне утворення	Завдання – перетворення митних регіонів у великий суверенний простір

*розроблено автором

Здійснено аналіз трьох важливих напрямів модернізації митної служби України, а саме: розробка та імплементація митного законодавства, що відповідає міжнародним стандартам і стандартам ЄС; розробка багатофункціонального інформаційного комплексу та міжнародне співробітництво в галузі митної справи. Розвиток зазначених напрямків суттєво впливає на удосконалення управління митною діяльністю в контексті сучасних інтеграційних процесів. Також зазначено, що представники Європейського Союзу неодноразово звертали увагу на необхідність розширення правоохоронних повноважень митної служби України. Крім того, вказувалось на те, що посилення фіскальної складової діяльності митних органів України за рахунок послаблення правоохоронної складової не відповідає сучасним тенденціям розвитку митної справи в ЄС та потребує суттєвого перегляду.

У **третьому розділі** – «Вдосконалення системи публічного управління в митній сфері та підвищення ефективності процесів реформування» – містяться пропозиції щодо комплексного механізму формування та реалізації концепції та моделі управління в митній сфері за умов євроінтеграції, розкрито механізми (інструменти та методи) й технологію удосконалення системи управління, як системного процесу, який має власні чинники успішності, які можна чітко виокремити в предметній сфері суспільних відносин.

Доведено, що характерною рисою еволюції інституційного забезпечення митної сфери в країнах ЄС є модернізація на основі механізму «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», який вже активно впроваджується в Україні та сприяє забезпеченню реалізації державної митної політики, зокрема митної безпеки та захисту національних митних інтересів і створення належного балансу між митним контролем та спрощенням законної торгівлі. Це призводить до забезпечення реалізації державної політики в сфері боротьби із правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи, запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил.

Стверджується, що митна політика є багаторівневою й здійснюється органами влади центру, регіонів і органами місцевого самоврядування. Раніше основну роль у розробці й реалізації митної політики відігравали центральні органи влади, нині за умов реформи дедалі активнішу участь у процесах митно-регіонального розвитку беруть органи місцевого та регіонального самоврядування, а також наднаціональні органи управління.

Аргументовано, що головною проблемою інституційного забезпечення міждержавного митного співробітництва є несформованість системи (механізмів і інструментів) інституцій (органів і установ), здатних у взаємодії та скоординовано здійснювати ефективну реалізацію завдань державної митної політики. Слабкість інституційного забезпечення публічної політики на міжнародному рівні пов'язана з незавершеністю формування на цьому етапі всієї системи державного управління в сфері митних відносин. При цьому дуже важливо враховувати досвід розбудови інституційної мережі в країнах Центральної та Східної Європи, які досягли значних успіхів у адаптації національних митних політик до стандартів Європейського Союзу.

Стверджується, що реформування управління в сфері міждержавного митного співробітництва повинно здійснюватися з дотриманням принципів: верховенства права, відкритості, прозорості та участі громадськості; повсюдності місцевого самоврядування; субсидіарності; доступності публічних послуг; підзвітності та підконтрольності органів і посадових осіб митних органів; підконтрольності митних органів місцевому самоврядуванню, органам виконавчої влади в питаннях дотримання Конституції та законів України; державної підтримки регіонального та місцевого управління; партнерства між державою та місцевим самоврядуванням і сталого розвитку територій.

Конкретизовано, що необхідно вжити управлінських заходів не тільки по покращенню ефективності боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил безпосередньо на кордоні, але й створювати умови, що не дозволяють перевозити, зберігати та реалізовувати незаконно ввезені товари на внутрішньому ринку України. З цією метою, пропонується об'єднати управлінські зусилля правоохоронних, контролюючих і митних органів єдиним задумом, в рамках своїх повноважень та компетенції, для вирішення загального завдання - захисту економічної, та її складової – митної, безпеки України.

Доведено, що для підготовки та розробки обґрунтованих пропозицій по вдосконаленню управлінської діяльності та активізації боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил в зоні діяльності митниць,

необхідно систематично проводити всебічний аналіз оперативної обстановки та протиправної діяльності, а також іншої інформації, що надходить в центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, та митницю з різних джерел, зокрема моніторинг і аналіз митного оформлення конкретних товарів, які з високим ступенем вірогідності, можуть стати безпосередніми предметами контрабанди чи порушень митних правил. У сучасних умовах достатньо велике значення має розвиток підрозділів митних органів України, діяльність яких пов'язана з певними правоохоронними функціями, зокрема в частині боротьби з т.зв. недобросовісною конкуренцією.

Акцентовано, що управлінським питанням є необхідність визначення основних механізмів підвищення ефективності протидії контрабанді й порушенням митних правил. Це можливо зробити шляхом вироблення єдиного концептуального підходу до управління роботою підрозділів митних органів, діяльність яких пов'язана з виконанням правоохоронних функцій, принципово нових її форм і методів, визначення шляхів вирішення існуючих проблем з урахуванням певного досвіду діяльності зазначених підрозділів, забезпечення активної протидії митним правопорушенням і належного рівня виконання завдань, що поставлені перед ними. Таким концептуальним підходом є визначення на основі аналізу сучасного стану діяльності з протидії митним правопорушеннями, стратегії розвитку відповідних підрозділів митних органів. Актуальність затвердження такого концептуального підходу пов'язана з необхідністю забезпечення виконання завдань, визначених Митним кодексом України; зростанням кількості митних правопорушень, що мають ознаки організованості й спеціалізації, при підготовці до яких використовується консультативна допомога кваліфікованих фахівців.

Стверджується, що за сучасних умов реформування системи управління в митній сфері потребує вдосконалення теоретичних розробок самих напрямів перетворення, категорій і суспільних відносин та їх організаційно-правового забезпечення. В сучасній українській науці та практиці публічного управління й адміністрування тільки-но починають формуватися підходи й поодинокі впроваджуватися окремі європейські механізми й інструменти митної діяльності, які враховують вирішення різнополярних завдань: забезпечення суспільної стабільності та митної безпеки, фаховості та освіти кадрів управління митної сфери та розвитку глибоких ринкових відносин в Україні.

ВИСНОВКИ

У дисертації узагальнено та вирішено актуальне наукове завдання щодо теоретичного обґрунтування концептуальних засад, конкретизації змісту та розробки нових механізмів публічного управління в сфері реформування митної системи України на засадах порівняльного аналізу досвіду ЄС і України за умов нової хвилі глобалізаційного прискорення. Отримані в процесі дослідження результати підтверджують гіпотезу, покладену в його основу, а реалізована мета та завдання дослідження дають підстави зробити, зокрема, такі висновки:

1. З'ясовано, що становлення інституту публічного (державного та місцевого управління) в сфері митної справи на території сучасної України бере свій початок з часів Київської Русі, подальше його формування відбувалось в період козацько-гетьманської України. Наголошено, що особливості становлення інституту публічного управління посилюються тим, що в різні історичні епохи українські землі перебували під владою різних державно-політичних утворень, за таких умов природа державного ладу кожного з цих утворень визначала зміст діяльності державних органів та осіб, які служили державі в особі цих органів. З початку тисячоліття світогосподарська система зазнала помітних трансформацій, які продовжують докорінно змінювати світову торгівельно-економічну та притаманну їй митну систему. На виклики вказаних суперечностей ряд міжнародних експертів звернули особливу увагу. Більше того, була сформульована нова «теорема про неможливість», згідно з якою у довгостроковому аспекті взаємоузгоджене співіснування трьох процесів – глобалізації, демократії та національної держави – практично виключається. Тому серед найважливіших питань світоустрою, на які вже сьогодні потрібно знаходити теоретичні відповіді, виокремлюється те, який тип глобальної стратегії та управління домінуватиме – поглиблення взаємодії та формування інтеграційних альянсів чи посилення протекціонізму з активізацією торговельних, валютних і митних воєн.

2. Проаналізовано зарубіжну практику використання сучасних механізмів державного управління в умовах модернізації публічної митної політики в країнах ЄС і моделі міждержавного митного співробітництва в цих країнах. З'ясовано, що для України в процесі завершення адміністративно-територіальної реформи та децентралізації є корисним європейський, оскільки країни означених субрегіонів, як і Україна, мали певне складне минуле, а їх сучасні адміністративно-територіальний устрої подібні до устрою України. Важливою особливістю в країнах ЄС є наявність механізму, який передбачає перехід від вирішення завдань наступного рівня до завершення заходів попереднього рівня, що робить їх діяльність більш гнучкою і пристосованою до умов регіонально-митного співробітництва. В рамках регіонально-митної моделі співпраці провідну роль повинна відігравати воля та інтерес держав-членів, а не наднаціональні інститути. За результатами розгляду в роботі теоретичних основ і методів аналітичної роботи в підрозділах митних органів, до компетенції яких віднесено питання боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил митниці аргументовано, що аналітична робота в митних органах України - творчий процес, заснований на аналізі, синтезі, прогнозуванні та моделюванні протиправної діяльності та оперативної обстановки в зоні діяльності митниці, а також інших методах наукового пізнання, по вивченню і обліку даних, що поступають в митницю та матеріалів, опублікованих в засобах масової інформації, що мають відношення до митної справи, з метою подальшої розробки обґрунтованих пропозицій по вдосконаленню управлінської діяльності і активізації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, а також для вирішення інших завдань на користь митних органів України.

За допомогою аналізу, синтезу, прогнозування та моделювання є можливість вивчити складові оперативної обстановки, відзначаючи, як сприятливі, так і негативні чинники, що впливають на рішення правоохоронних завдань, визначення шляхів усунення негативних явищ, а там, де це неможливо через об'єктивні причини, компенсувати шляхом взаємодії з іншими правоохоронними органами, які мають в своєму розпорядженні можливості для цього, крім того, розкрити можливий механізм того або іншого протиправного діяння. Боротьба з контрабандою та митними правопорушеннями повинна ґрунтуватись на поєднанні профілактичних та правоохоронних заходів, при цьому пріоритети повинні надаватись профілактичним заходам загального й спеціального спрямування.

3. В Україні присутні ознаки основних загальносвітових (європейських і азійських) тенденцій і закономірностей, властивих періоду глибоких ринкових перетворень, особливо регіоналізації, різномірної економічної та соціально-гуманітарної інтеграції, глобалізації та одного з її проявів – інвестиційного прискорення, поряд із розширенням торговельних потоків, що потребувало оновленого та прискіпливого погляду на взаємозв'язки між інвестиціями, обсягами торгівлі та мита і економічним зростанням. Однак існує низка достатньо специфічних для України явищ: кардинальна зміна факторів розміщення виробництва з впливом на малі й середні міста, проблеми дисбалансу повноважень і ресурсної достатності між центральною владою та місцевим самоврядуванням, прогресуюче об'єднання громад, обмежена кількість і нерозвиненість форм публічної взаємодії влади та бізнесу; невисока дієвість чинних всіх механізмів управління, а також своєрідні мутації адміністративно-управлінських рішень із колишнього періоду «зміцнення вертикалі влади». Усе це накладається на високий рівень і постійне посилення територіальної диференціації та структурних змін у національній господарській практиці, зокрема в сфері управління митними справами в Україні.

4. Доведено, що різномірність процесів системного реформування в Україні та країнах-членах ЄС митних правил (основних суб'єктів імплементаційного процесу), усталена структура аналізу позитивного досвіду реформування зумовлюють потребу розробки власного методологічного апарату для узагальнення та адаптації в Україні зарубіжного досвіду реформування митної системи. Саме тому в процесі імплементації провідного європейського досвіду доцільно врахувати особливості функціонування інститутів державного управління в межах ЄС, концептуальні засади застосування механізмів підвищення ефективності протидії контрабанді в національній правовій системі, адже саме цей механізм відіграє важливу роль у визначенні компетенції та повноважень органів публічної влади країн-членів ЄС. Тому, виходячи з норм і положень чинного законодавства, відомчих нормативних актів, що регулюють правоохоронну діяльність взагалі, суть поняття організації боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями можна сформулювати як: вид державно-управлінської діяльності, яка здійснюється підрозділами правоохоронних і інших публічних органів, що наділені повноваженнями по боротьбі зі злочинністю, у відповідності до

законів України та інших нормативно-правових актів; різновид діяльності вищих органів держави (законодавчої, виконавчої та судової влади), які в межах своєї компетенції надають право на здійснення такої діяльності, покладають на суб'єктів боротьби з контрабандою певні обов'язки і здійснюють контроль за реалізацією норм законодавства під час здійснення цих заходів.

5. Розроблено та запропоновано авторську теоретичну концепцію уніфікації практик країн – членів ЄС в управлінні міждержавним митним співробітництвом розвитку територій та використання інструментів ресурсного забезпечення розвитку з урахуванням міжнародних механізмів управління, сформульовану на основі імплементації зарубіжного досвіду реформування державного управління в сфері митної справи. Концепція базується на інноваційних підходах до аналізу взаємовпливу внутрішніх і зовнішніх чинників, соціальних факторів, сучасних викликів і загроз у процесі функціонування системи державного управління. Адже Угода про асоціацію з ЄС, широка фінансова допомога з боку інституцій ЄС обумовили доцільність адаптації як загальних, так і спеціальних механізмів управління на загальнодержавному, зокрема митному рівнях. Фактично, мова йде про комплексний механізм (інструменти, методи) впровадження зарубіжного досвіду реформування в системах публічного управління в митній сфері. Правове забезпечення роботи нових організаційних форм митного співробітництва в Україні потребує суттєвого вдосконалення, що стосується насамперед спрощення окремих управлінських процедур, передбачення способів взаємодії із органами влади сусідніх держав і визначення пріоритетів державно-приватного партнерства під час реалізації проєктів. Зокрема, у транскордонних індустріальних парках і промислових зонах, що створюватимуться за участю прикордонних територій країн-членів ЄС і України може бути запропонована спрощена процедура прикордонного й митного контролю.

6. На підставі проведеного аналізу виділено наступні організаційно-інституційні напрями покращення соціально-економічної ефективності митного співробітництва України з країнами-членами ЄС: спрощення митних процедур і приведення рівнів обслуговування прикордонного руху та експортно-імпортних операцій до стандартів ЄС; лібералізація візового та митного режиму з ЄС; протидія тінізації транскордонної торгівлі та сприяння створенню прикордонних торговельно-логістичних центрів; покращення інвестиційного клімату та боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил; податкове стимулювання малих і середніх підприємств прикордонних регіонів; децентралізація управління; децентралізація фінансування програм і забезпечення співфінансування спільних транскордонно-митних проєктів; посилення контролю за використанням залучених грантових коштів на розвиток митної співпраці; покращення рівня інформаційного забезпечення митної справи та усунення стереотипів і негативного історичного досвіду мешканців регіону.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті в наукових фахових виданнях

1. Уліцький А.Г. Шляхи удосконалення правоохоронного напряму діяльності Державної фіскальної служби України для ефективної протидії контрабанді та порушенням митних правил. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2018. № 2 (62). С. 90-96.

2. Уліцький А.Г. Проблемні питання реформування митного складника в системі Державної фіскальної служби України. *Право та державне управління: збірник наукових праць*. Запоріжжя: КПУ. 2018. № 1 (30) – Т. 2. С. 135-141.

3. Уліцький А.Г. Механізми управління митної складової частини Державної фіскальної служби України. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І Вернадського. Серія «Державне управління»*. Київ. 2018. Том 29 (68). № 3. С 91-96.

4. Уліцький А.Г. Реформи митної системи України в контексті євроінтеграційних процесів. *Публічне управління і адміністрування в Україні: наук. журнал*. Одеса: Причорноморський наук.-досл. ін.-т економіки та інновацій. 2018. Вип. 3. С. 85-89.

5. Уліцький А.Г. Особливості функціонування митної системи України в сучасних умовах. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2019. № 1 (65). С. 104-109.

6. Уліцький А.Г. Особливості функціонування механізмів державного управління митної системи України. *Публічне управління і адміністрування в Україні: наук. журнал*. Одеса: Причорноморський наук.-досл. ін.-т економіки та інновацій. 2019. Вип. 9. С. 76-81.

Статті в зарубіжних виданнях

7. Уліцький А.Г. Перспективні напрямки реформування митної складової Державної фіскальної служби України. *Eurasian Academic Research Journal. (Multilanguage science journal)*. 2018. № 6 (24). С. 86-93.

Друковані тези, доповіді та інші матеріали наукових конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів, шкіл тощо

8. Уліцький А.Г. Проблемні питання реформування Державної фіскальної служби України. *Державне управління в Україні: виклики та перспективи : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (11 - 12 травня 2018 року)*. - Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2018. С. 68-71.

9. Уліцький А.Г. Впровадження інновацій у діяльність митної складової Державної фіскальної служби України. *Управління інноваційним розвитком на макро-, мезо-, та мікрорівнях : матеріали IV науково-практичної конференції (7 – 8 червня 2018 року)*. Одеса : Одеський національний політехнічний університет, 2018. С. 44-46.

10. Уліцький А.Г. Актуальні проблеми реформування підрозділів митного спрямування Державної фіскальної служби України. *Митна політика України: економічні та правові аспекти : матеріали науково-практичного круглого*

столу (8 червня 2018 року). Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2018. С. 96-99.

11. Уліцький А.Г. Проблемні питання реалізації повноважень митницями Державної фіскальної служби України. *Перспективні напрямки розвитку економіки, обліку, менеджменту та права: теорія та практика* : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (25 червня 2018 року). Полтава : ЦФЕНД (Центр фінансово-економічних наукових досліджень), 2018. Ч. 2. С. 32-34.

12. Уліцький А.Г. До питання реформування митної системи України. *International Multidisciplinary Conference «Key Issues of Education and Sciences: Development Prospects for Ukraine and Poland» Stalova Wola, Republic of Poland, (20-21 July 2018)*. 2018. Volume 2. P. 45-48.

13. Уліцький А.Г. Митна служба в системі публічного управління та національної безпеки України. *Реформування процесів публічного управління в сфері освіти та науки України у глобалізаційному та інформаційному суспільстві: матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (29 жовтня 2021 року) / за зав. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл. Переяслав, 2021. С. 285-290.*

АНОТАЦІЯ

Уліцький А. Г. – Механізми державного управління реформуванням митної системи України в умовах євроінтеграції. – на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, 2021.

Дисертаційна робота присвячена вирішенню важливого науково-практичного завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і вдосконаленні процесу формування механізмів публічного управління, зокрема теоретичному обґрунтуванні змісту та концептуальних підходів до процесу формування механізмів державного управління реформуванням митної системи України на засадах порівняльного аналізу європейських практик і міждержавного співробітництва України в умовах децентралізації та інтеграції. У ході дослідження проаналізовано теоретичні, практичні та організаційні питання формування механізмів державного управління митної сфери та регулювання на національному, регіональному та субрегіональному рівнях, систематизовано науково-методичні підходи до оцінки ефективності таких механізмів.

Обґрунтовано нагальність концептуальної зміни механізмів формування та реалізації публічної митної політики в напрямі посилення здатності системи публічного управління України реалізувати власний потенціал з урахуванням об'єктивних умов і еволюції форм публічно-управлінських й економічних відносин за умов використання провідного досвіду країн ЄС у сфері формування механізмів державного управління реформуванням митної системи України.

Здійснено порівняльний аналіз систем і механізмів (інструментів)

публічного управління в сфері реформування митної системи та розроблено концепцію і модель уніфікації європейських практик в управлінні митними процесами, в основу яких покладено національні інтереси та цінності населення, суб'єктів господарювання та громадськості, що формуються в період нової хвилі глобалізаційного прискорення і на реалізацію яких спрямовується діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади регіонального та субрегіонального рівня.

Ключові слова: механізми державного управління, митна система, реформування, модернізація, міжнародне співробітництво, публічне управління та регулювання.

ABSTRACT

Ulitskyi A.G. - Mechanisms of state management of reforming the customs system of Ukraine in the context of European integration. - A qualifying scientific paper as a manuscript.

Ph.D. thesis in Public Administration, with a specialization 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, 2021.

The dissertation is devoted to solving an important scientific and practical problem, which is to substantiate the theoretical foundations and improve the process of forming mechanisms of public administration, in particular the theoretical justification of the content and conceptual approaches to the process of forming mechanisms of public administration reforming the customs system of Ukraine. Of Ukraine in the conditions of decentralization and integration. The study analyzes the theoretical, practical and organizational issues of formation of mechanisms of public administration of customs and regulation at the national, regional and subregional levels, systematized scientific and methodological approaches to assessing the effectiveness of such mechanisms.

The urgency of conceptual change of mechanisms of formation and realization of public customs policy in the direction of strengthening of ability of system of public administration of Ukraine to realize own potential taking into account objective conditions and evolution of forms of public administrative and economic relations under conditions of use of leading experience of EU countries. reforming the customs system of Ukraine.

A comparative analysis of systems and mechanisms (tools) of public administration in the field of customs reform and developed a concept and model of unification of European practices in the management of customs processes, based on national interests and values of the population, businesses and the public. a new wave of globalization acceleration and the implementation of which is aimed at the activities of central and local executive bodies at the regional and subregional levels.

Key words: mechanisms of public administration, customs system, reform, modernization, international cooperation, public administration and regulation.